

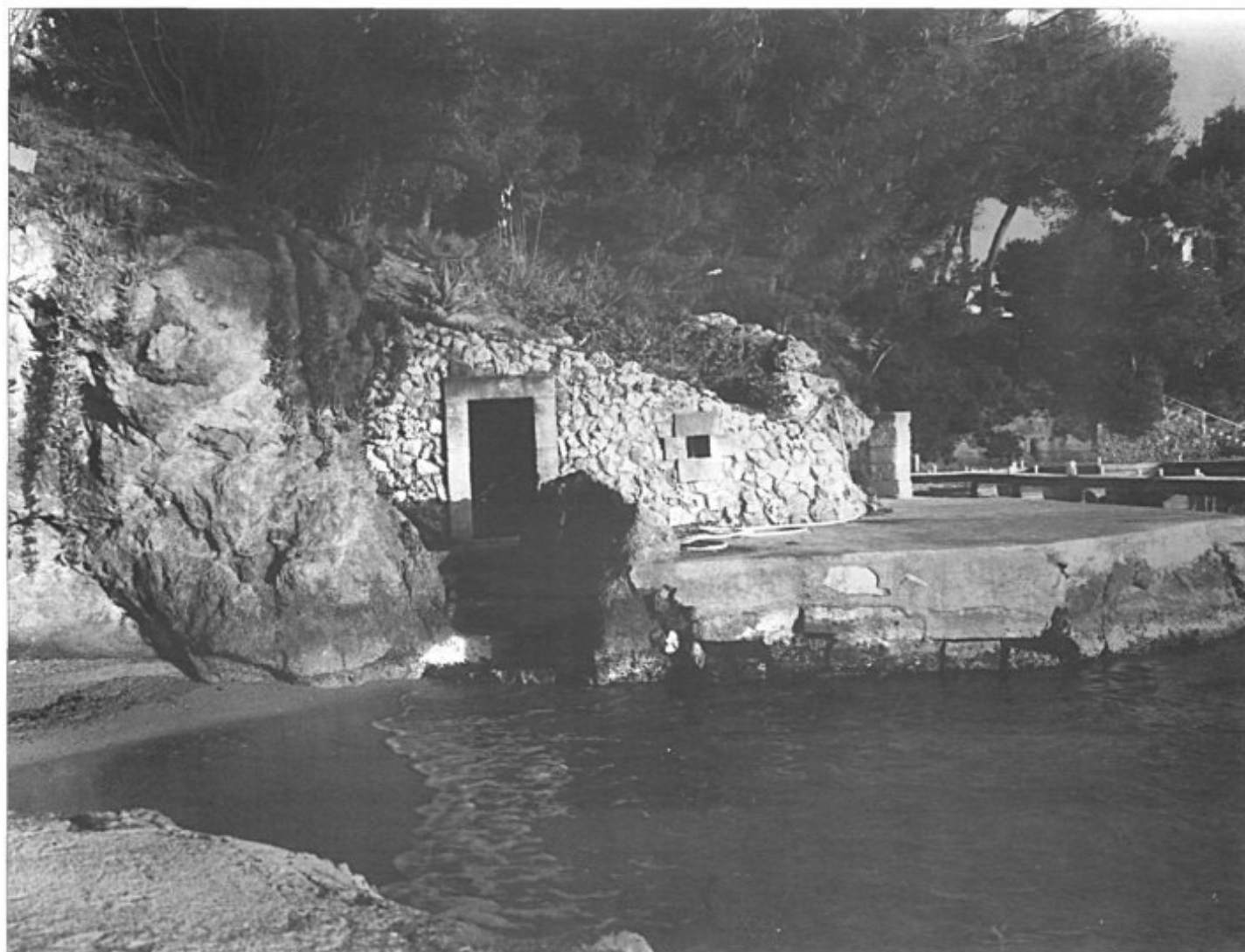
flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Juny de 1997 * núm. 239

En aquest número:

- * **Pla mirall o pla miratge?** (Editorial, pàg. 2)
- * **Un pla estratègic per al nostre turisme?** (Ignasi Umbert, pàg. 6)
- * **Crònica informal del ple de juny** (Josep Cortès, pàg. 8)
- * **Notes desordenades sobre la guerra civil** (Pere Josep Santandreu, pàg. 15)
- * **Entrevista a Miquel Galmés, regidor de Turisme** (Llodrà/Umbert, pàg. 16)
- * **Novetats bibliogràfiques de cara a l'estiu** (Maria Bel Pont, pàg. 18)
- * **Les seccions fixes:**
 - Els quatre clotets (Guillem Pont, pàg. 3)
 - Batec (Diversos, pàg. 4)
 - Lira d'Or (Jaume Galmés, pàg. 11)
 - Demografia (Nicolau/Simonet, pàg. 20)
 - Si lleu... (Maria Galmés, pàg. 22)
 - El temps (Xesc Umbert, pàg. 23)

Pla mirall o pla miratge?

Per tal d'estalviar-se una part important de les despeses, el nostre Consistori va sol·licitar que la remodelació de la plaça Nova estàs inclosa dins el Pla Mirall, aquell projecte d'embelliment que tan pomposament va anunciar l'any passat el Govern Balear. D'acord amb les previsions establertes entre el conseller i l'equip de govern, l'ajuda que ens donarien se situaria als voltants del 25 milions de pessetes, i la idea era que durant l'any 1997 s'aprovàs el Pla i es començassin les obres. Però, si ens hem d'atènyer al que va apuntar el secretari de l'Ajuntament abans del ple ordinari del 5 de juny, sembla ésser que la cosa va per llarg. Ens explicarem.

En primer lloc resulta que el Govern Balear no va destinar cap partida pressupostària per engunay al Pla Mirall, per la qual cosa no disposen de doblers per fer front a les subvencions. Això tendria solució si aprovassin un crèdit extraordinari, però aquí sorgeix el segon problema: el període de sessions parlamentàries o ha acabat o està a punt d'acabar, i per aprovar un deute d'aquesta envergadura necessiten el vist i plau del Parlament. I per si no bastassin els entrebancs, resulta que fa poc temps han canviat el conseller que va idear el Pla, i el nou suposam que no ha tingut temps d'estudiar-se'l amb deteniment.

Com a colofó dels mals tenim que, incomprensiblement, si comencen les obres abans d'estar aprovat el Pla hauran de renunciar a la subvenció. No s'entén per què no podem iniciar la plaça amb els doblers de l'Ajuntament i després ja s'hi afegirien els del Govern Balear, i més si són ells els qui s'han retrassat. Es veu que aquesta gent no es regeix per la lògica.

Davant aquesta situació l'Ajuntament té dues possibilitats: o envesteix les obres i renuncia a la subvenció o espera que s'aprovi el Pla Mirall, probablement dins la vinent legislatura... si és que s'arriba a aprovar mai. Dues solucions que perjudiquen clarament el nostre municipi i que fan sospitar que en lloc d'un Pla Mirall es tractava d'un *Pla Miratge*, una manera de desviar l'atenció dels habitants de les illes, astorats pel cúmul de processos que tenien en marxa aleshores diversos dirigents del Partit Popular.

No som nosaltres els qui hem decidir quin dels dos camins cal prendre, que per això ja tenim onze persones que, almanco teòricament, ens representen i defensen els interessos comuns. El que sí tenim dret a dir és que ja està bé de perdre el temps, que són massa anys d'excuses i emperons perquè els llorencins puguin gaudir del lloc més cèntric del poble. Si ja hen fet les fotografies aèries del nou col·leccionable del *Diario de Mallorca*, serem la befa de tota l'illa.

Tot just abans d'entregar la revista a la impremta el batle ens ha comunicat que està a punt de publicar-se en el BOCAIB una disposició segons la qual podrien començar les obres sense estar pressupostat el Pla Mirall, pel que l'Ajuntament no perdria el dret a la subvenció. Esperem que sigui així.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Juny de 1997

Número 239

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza
Guillem Quina
Joan Santandreu
Guillem Soler

Col·laboren

	Cala	Portada
Xisca Santandreu	Els quatre clotets	3
Guillem Pont	Batec	4
Diversos	Zona costanera	6
Ignasi Umbert	Crònica informal	8
Josep Cortès	Tal dia com avui	10
	La imatge	24
Gao Xingjian	Lira d'Or	11
Jerònia Quetgles	Matances d'estels	12
Pedro Galmés	Cantar II	12
Jaume Galmés	Giacomo Leopardi	13
Elena de la Cruz	A Giacomo Leopardi	13
Arnau Pons	T'aferres...	14
Margalida Pons	Animal sensible	14
Imiri	Derelictos	14
Pere Santandreu	Sobre la guerra civil	15
Llodrà/Umbert	Miquel Galmés	16
Maria Bel Pont	Biblioteca	18
Nicolau/Simonet	Demografia	20
ADIM	Itineraris de Mallorca	21
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Comptabilitat	
Xesc Umbert	El temps	23
Bel Nicolau	Distribució	

1.-Tema: PER PODER "FER"

Dies passats els socialistes del PSOE tingueren el seu congrés.

De banda les "sorpreses" -tan ben planificades- que s'han anat anunciant a la premsa, hi ha dues qüestions que m'han fet reflexionar:

a.- S'ha dit i repetit que s'havia de cercar la unitat de l'esquerra. Molt bé. Però... què hi ha rera els mots? Desitjos de diàleg i de recerca de consens o desitjos d'absorcions de les idees i de les persones?

b.- La frase del Sr. Leguina -immersa dins aquest esperit d'unitat de l'esquerra- que assenyalava que per poder canviar les coses que no agraden, "primer s'ha de governar".

2.-Tema: VISIONS D'UNA MATEIXA ACCIÓ

Juny de 1997. Va ésser tema de comentari entre els companys de feina la notícia de la premsa local: assenyalava que els municipals de Palma, moguts per la denúncia d'una senyora, havien portat al "cuartelillo" una colla de jovenells que, pressumptament, feien l'amor a l'interior de l'aigua de la platja de ca'n Pastilla.

Llavors es plantejaren opinions i comentaris molt diversos. Gairebé tants comentaris com persones (Quina cosa més bella és això de viure!):

-Quina barra! Mira, just que s'haguessin fet una mica més endins ja estava!

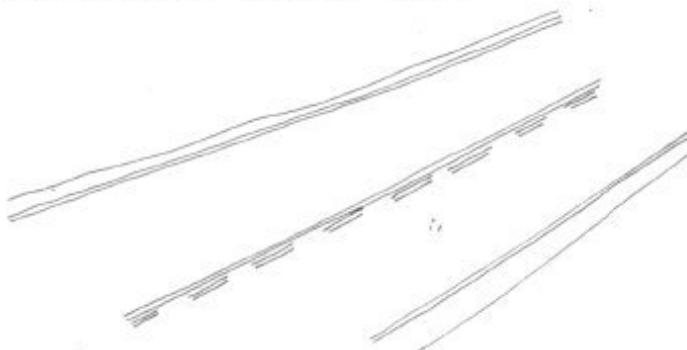
-Veiam si tothom no podrà fer el que voldrà!

-El problema neix perquè ho feien o perquè ho feien sense goma? Amb la SIDA no s'hi juga!

-L'excusa de la senyora denunciant foren els nins petits. Deu ésser tan primmirada amb la violència de la televisió?

Després de parers, de matisacions als parers i de contraparers. Després d'anàlisi, síntesi i argumentacions. Després de tons alts i calents. Després... de tot, cadascú va mantenir les seves idees i la seva manera d'entendre el fet.

3.-Tema: ELS DOBLERS DE "TOTS"

És obvi que vivim en una terra on els habitants bàsicament es preocupen de la "seva butxaca". Les persones es molesten quan han de "pagar directament" alguna cosa. Però no fem gens de cas de tot allò que no ens afecta directament. Dos exemples:

a.- La justícia exculpa el Sr. Ruiz Mateos perquè el seu engany "no afecta a tercers". (Solament afectava els doblers públics, i tots dormim ben tranquils).

b.- Amb doblers públics -que pagam entre tots, no ens enganyem!- s'arregla una carretera (Per exemple la de Manacor-Palma). Però vet aquí que quan ha donat la darrera passada d'asfalt tornen venir les excavadores pr obrir noves sèquies, o a refer una cosa que ja s'havia fet. Qui deu pagar aquesta feina addicional? L'empresa constructora? L'enginyer?... Segurament ho pagam entre tots... però dormim ben tranquils.

4.-Tema: LA LLIBERTAT

La línia que separa els nostres drets dels drets dels altres quasi sempre resulta subtil i, entot cas discutible. Cert és que hi ha les lleis. Però també resulta cert que els legisladors solen anar vàries passes darrera la realitat del dia a dia i moltes altres vegades no hi ha força ni recursos per "exigir estrictament" l'aplicació de la legalitat.

Aquesta mena de lluita entre l'aplicació d'una llei -si existeix- i la realitat diària és font de continues "notícies de premsa" i de seriosos debats. A nivell d'exemples es podrien esmentar molts de fets locals de "dubtosa legalitat" (no sigueu malpensats, faig referència a la velocitat dels cotxes en passar pels carrers de la vila)... o simplement fer una referència superficial al tema de moda: la utilització dels nins com a simples eines de plaers sexuals (malgrat vivim en una societat "civilitzada").

Però el comentari serà molt més intranscendent i desenfadat. Fa referència estricta a l'ecologia del llenguatge: Pot una empresa privada publicitar públicament una cosa anomenada "pa de llenya"? -fent referència al pa cuit en un forn de llenya-.

Guillem Pont

PISCINA

Aquest mes s'ha obert la piscina municipal i a la gent pareix que li agrada perquè a qualsevol hora del dia hi ha genteta que se banya i disfruta del bon temps.

Durant el mes de juliol s'hi duran a terme les activitats de la natació per a tota aquella gent que s'hi vulgui apuntar.

SELECTIVITAT

El juny és un mes molt dur per a tots aquells que estudien, ja que entre els nervis i la calor han de superar unes proves indispensables per seguir endavant. Una d'aquestes proves és la selectivitat (prova d'accés a la Universitat). Enguany un grapat de llorencins van anar a l'institut Mossèn Alcover, de Manacor per realitzar-la els dies 17, 18 i 19.

Ara mateix no sabem com els ha anat, però esperam que bé i que puguin estudiar allò que més desitgen. SORT.

FI DE CURS

Divendres, dia 20, al polisportiu municipal es va celebrar la festa de fi de curs de l'escola «Mestre Guillem Galmés». Damunt les 8 h. de l'horabaixa va començar el festival, en el qual tots els cursos van participar, uns ballant i d'altres fent teatre, i també l'Associació de pares, que va fer una funció de teatre molt divertida.

Després hi va haver *buffet* i música per continuar la festa. Des d'aquí donam l'enhorabona a tots els alumnes que hagin aprovat el curs, i als que no ànims per tornar-ho intentar al setembre.

TEATRE

Encara que sigui una mica tard, vos voliem fer dos cèntims d'una obra de teatre que va dirigir en Rafel Duran a mitjan maig.

Els tallers de l'aula de teatre de

la Universitat Autònoma de Barcelona van representar «Variacions Hamlet», del gran autor clàssic anglès.

Amb un repartiment de devuit actors, en Rafel va apropar al públic asistent l'enigma de Hamlet.

GUERRA CIVIL

La premsa insular en va fer ressò la darrera setmana de juny: devora l'hotel Hipocampo Park, els treballadors d'una empresa de construcció que hi fan feina trobaren una granada de «mortero» d'aviació de doble «Espoleta» d'unes mides de 40 cm. de llarg per 15 cm. de diàmetre. Es veu que havia quedat enterrada davall terra i degut a aquestes obres l'han trobada. Diuen que si hagués explotat hagués pogut fer bastant de mal.

ACOMIADAMENT

Amb motiu de la jubilació voluntària de la professora Isabel Mª Muñoz Carrión, els pares i els alumnes de sisè, el passat dia 6 de juny, li varen oferir un sopar d'acomiadament i com a record la varen obsequiar amb un llibre en coure fet per l'artista Felip Blau.

FUTBOL

Ja fa prop d'un mes que ha acabat el campionat regular de futbol de III divisió. En aquesta categoria hi milita l'equip local, que tot i no fer una bona campanya, ha pogut mantenir la categoria, que en principi era l'objectiu del club. Pegant un petit i ràpid cop d'ull a la taula classificatòria podem veure que l'equip granoter ha aconseguit molts pocs gols, només 27 en 38 partits (0,75 gols per partit). Aquestes xifres el col·loquen al cap de la taula d'equips menys realitzadors de tota la categoria, juntament amb l'Alaró. D'un total de 114 punts en disputa, només han pogut aconseguir-ne 36. Recordem: 38 partits disputats, 7 de guanyats, 15 empatats i

16 derrotes. Un pobre balanç, sense esmentar tots els problemes de baixes i altres tants de jugadors com de l'equip tècnic. Esperam que l'any vinent hi hagi més sort.

MÉS FUTBOL

D'altra banda, l'equip directiu del Cardassar ja ha posat fil a l'agulla i ha començat a preparar la propera temporada. Les primeres mesures que s'han pres han sigut nomenar Miquel Caldentey, *Saletes*, com a preparador i responsable del primer equip (recordem que en Miquel ja ha dirigit un grapat d'anys equips de les categories inferiors del Club amb molt d'èxit), i també han encarregat la tasca de coordinador dels equips inferiors a Antoni Roig, qui també ha acceptat de bon grat.

Deixant de banda l'equip granoter i tornant a la campanya 96-97, volem deixar constància que el jugador llorencí Biel Femenias, *Petxina*, es va proclamar màxim goleador de III divisió en el grup Balear. En Biel va aconseguir un total de 24 gols, quasi en va fer més ell tot sol que tot l'equip del Cardassar.

CICLISME I

Un cop més hem de tornar parlar de na Margalida Fullana: la corredora llorencina ha disputat recentment el campionat OPEN-CORONAS de Mountain Bike. Aquesta prova consta de quatre carreres, de les quals na Margalida n'ha guanyat dues i ha fet un tercer lloc i un quart a la darrera prova celebrada a Logronyo, la qual cosa ha situat la llorencina en la segona posició final de la taula.

D'altra banda també disputà proves de la Copa del Món de Mountain Bike. Aquesta vegada la millor classificació aconseguida fou un quart lloc a la prova celebrada a Txèquia i un sisè i un onzè en les altres proves. Això fa que, provisionalment, la corredora de Liberto estigui situada en la dècima posició.

Coratge i sort en els proves que manquen.

CICLISME II

Guillem Gayà és el proper protagonista de la notícia. El ciclista llorençí aconseguí la primera plaça a la cursa del campionat de Balears de fons en carretera celebrat a Ciutadella. El triomf va tenir lloc a la plaça des Born de Ciutadella, després de recórrer els 160 km que tenia la prova a una mitja de 38 km/h.

Guillem Gaya, també s'apuntà la victòria a Santa Maria i a la *Challenge* d'Osona el mes de maig.

En Guillem va saber aprofitar una escapada i pogué rematar amb un atac en els últims 10 km. Un total de setanta corredors començarem la carrera i tan sols 25 aconseguiren acabar-la; en Guillem ho féu amb el primer trofeu davall el braç. Sort i enhorabona en properes carreres.

FESTES

A començaments del mes passat es va celebrar la festa del Corpus, amb la tradicional processó i el carro de la

Custòdia.

L'església catòlica tenia tres grans dijous que *relucian más que el sol*: el Dijous Sant, el Corpus i l'Ascensió. Dues d'aquestes festes ja no se celebren el propi dijous, i han passat al diumenge posterior. Malgrat tot, però, això no lleva als creients les ganes de celebrar-les.

També hi ha hagut molta festa per sant Joan, amb la tradicional missa i el ball de Sant Joan pelut. Don Joan va donar els molts d'anys a tots els joans i joanes, i ho va voler celebrar oferint galletes al públic assistent a l'ofici.

Els qui feim el *Batec* també volem donar els molts d'anys als joans i joanes, peres i peretes, i encoratjar-los perquè s'animin a col·laborar amb la revista del poble.

CONTENIDOR

Ja fa algun temps que s'ha posat un altre contenidor a la plaça de la Pau (o plaça dels bonsais, a la carretera d'Artà). Així, posant més contenidors, pareix que es durà a terme un servei de recollida selectiva, però per vestir un sant no n'hauriem de desvestir un altre. Amb això volem dir que quan es va fer la plaça

es van tenir en compte les barreres arquitectòniques, i ara el contenidor dificulta el pas a les persones amb deficiències físiques.

A més, el contenidor no està obert i allò s'ha convertit en un nucli de brutor.

SENYALITZACIONS

Durant els passats mesos s'han duit a terme diverses reformes a tot el municipi llorençí. Com vàrem anunciar fa uns mesos, s'ha fet una rotonda a la carretera que va de Cala Millor al Port de Manacor, a l'altura de S'Illot. També s'han posat alguns rètols indicadors.

A Sant Llorenç s'han instal·lat diverses senyals de trànsit, cosa que trobam molt ben feta, ja que amb el Centre d'Adults ve molta gent de fora-poble.

J.Domenge, M.Febrrer, F.Fullana,
N.Jaume, F.Ramon i D.Sánchez

NOTA: Cercam dos al.lots o al.lotes per compartir pis a Palma. És molt cèntric (Avinguda Alexandre Rosselló, 22-5è-B, entre El Corte Inglés i la plaça d'Espanya).

Informació: Xesca Ramon (569272)

STIL IMATGES

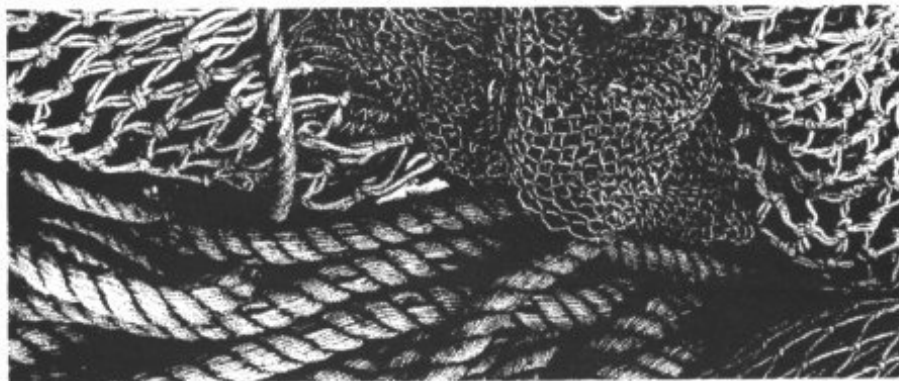

Foto LIS
Sant Llorenç

Un pla estratègic per al nostre turisme?

A la passada edició de Flor de Card hi havia un article/crònica d'un esdeveniment lúdic important i d'una bellesa incomparable. Aquest article/crònica estava signat per Isabel Llodrà i Rafael Umbert, qui es plantejaven tota una mena de reflexions i preguntes que em semblen realment interessants. Es plantejava la possibilitat de convertir els nuclis de Sant Llorenç i Son Carrió en nuclis turístics. Jo pens que no, cap dels dos nuclis urbans disposen dels suficients punts d'interès per convertir-se en un punt d'obligada visita per als turistes que ens visiten, i tan sols una molt petita minoria podria estar interessada en venir a visitar-los.

Per altra banda, els autors es demanen si s'ha de permetre la venda dels terrenys rústics del nostre municipi. Això té més inconvenients que avantatges. Beneficis si fan una casa nova, cap; si en restauren una de vella i ho fan a l'estil mallorquí, mira, encara es podria acceptar, però lo millor seria que fossin els mateixos mallorquins qui ho fessin. Deixar créixer més els nuclis turístics, rotundament no, ni la platja ni les infraestructures actuals ho permeten ni els mercats actuals preveuen més turistes. I si tenim en compte les previsions actuals de creixement ens adonarem que aquest ja està sobrepassat des de fa molt de temps.

Proposen la posada en marxa d'un pla estratègic per millorar el turisme i fan tota una sèrie de recomanacions sobre quins haurien d'ésser els principals punts d'aquest pla estratègic, on hi inclouen donar a conèixer les nostres coses, balls, cançons, llengua, costums, etc. Tot això està molt bé i pens que seria lo ideal,

però dissortadament les coses no són sempre així com voldríem que fossin, sinó que són tal com són. L'experiència de més de trenta anys en el món del turisme i en els darrers vint anys en càrrecs de responsabilitat ens ha demostrat que tot això no és gens fàcil. Pretenir que unes persones canviïn els seus hàbits així com així no és possible, basta veure els nombrosos peninsulars, que molts d'ells duen una burrada d'anys a la nostra illa i encara tan sols podrien dir qualque mot en la nostra llengua, i crec que molts pocs a les seves cases preparen menjars típics mallorquins, ja que de segur prefereixen el *salchichon* o la *morquilla* a la nostra sobrassada, o la *fabada asturiana* a les nostres sopes, *ballar sevillanes* a una mateixa.

Està clar que seria important que els responsables polítics intentassin mostrar el nostre patrimoni (si és que podem mostrar qualque cosa). En aquest aspecte hauria d'ésser a nivell de tota l'illa i això en certa manera es fa sense que els resultats sien massa bons. Per arribar a una acceptació real del que és la nostra cultura i ésser assumida pels nostres visitants o nous veïnats hauran de passar com a mínim dues generacions i encara aquesta acceptació estarà a un nivell relativament baix. Basta veure dels nombrosos alemanys, per exemple, que ja viuen al nostre poble, quants n'hi ha que mínimament s'hagin integrat. Poquíssims, per no dir cap. El que fan és envoltar de paret la casa que compren, muntar un sistema de comunicació, ja sia telèfon, televisió o fax i del contacte amb els llorencins tan sols l'estrictament necessari. I és que certament aquesta gent que avui compra una casa a Mallorca, tan sols ho fa perquè hi fa molt bon temps durant molts de dies de l'any i a més les cases encara són més barates que a Alemanya o Anglaterra. Les nostres costums, els nostres menjars i la

nostra llengua no el interessa pes res. No tenen necessitat de res de tot això. Naturalment sempre hi ha excepcions, per tant tot l'esforç que facem per inculcar-los la nostra manera d'ésser i les nostres costums no pot tenir l'èxit que com a mallorquins voldríem, perquè, com diu el refrany, no hi ha més beneit que aquell que no vol aprendre, i el 99% dels que vénen a la nostra illa no vénen a aprendre res, vénen pel sol, la platja i els preus baixos dels nostres hotels. Aquesta és la realitat. Per això jo pens que l'esforç cal fer-lo no de cara als estrangers, sinó de cara als mallorquins, que en lloc de cantar en anglès o francès ho facin en la nostra llengua, que en lloc de ballar rock & roll o sevillanes ballin els nostres balls, que en lloc de menjar hamburgueses i salsitxes de Frankfurt mengin botifarrons o sobrassada mallorquina, que en lloc de demanar un donut demanin una ensaimada i en el cafè, en lloc de whisky prenguin un palo amb sifó. Però tot això, com he dit abans, és un esforç de tots els qui ens sentim mallorquins; no plantejar-ho així sembla que seria fer retxes dins l'aigua.

L'associació hotelera Badia de Cala Millor, organitzadora de la V Regata Internacional de Globus Aerostàtics, té perfectament planificat el seu pla promocional de cara a aconseguir el mantenir la nostra zona turística, Cala Millor, com un dels principals centres receptius de turistes europeus. Des de fa cinc anys l'associació, juntament amb els ajuntaments de Sant Llorenç i Son Servera, estan fent tota una sèrie d'actuacions importants que fan que el nom de Cala Millor aparegui continuament als mitjans de comunicació de molts de països europeus. Per exemple, aquest any l'associació ha patrocinat o ha organitzat events tant importants com un torneig de tennis professional, una etapa de la Volta Ciclista a Mallorca, amb els mi-

llors corredors del món, un torneig de golf amb quatre dels millors jugadors del tennis professional, tots quatre guanyadors d'un màster i les 30 millors jugadores d'Europa. La V Regata de Globus, avui ja és la tercera concentració de globus més important d'Europa. S'ha assistit a les fires turístiques més importants dels mercats europeus: Frankfurt, Colònia Londres, Berlin, Madrid o Bilbao. Durant els mesos d'hivern s'han organitzat més de vint concerts als nostres hotels, molts dels quals realitzats per petits grups de cambra, etc. Tot això, juntament amb altres activitats per ventura no tan importants però que ja són clàssiques a la nostra badia, com són la Setmana del Turista o els torneigs esportius que durant l'estiu es duen a terme a la platja de Cala Millor. Aximateix s'editen fullets on es dona tot tipus d'informació sobre la nostra cultura, costums, etc. Tot això suposa moltes hores de feina i dedicació, a més de molts de doblers, perquè sense doblers no es pot fer res, ni tant sols un ball de bot, perquè ara ningú fa res per no res.

Tota aquesta tasca podria ésser complementada per una acció constant de donar a conèixer les nostres coses als visitants, però no com una pretensió d'involucrar-los i reconvertir-los en mallorquins-llorencins nous, sinó com una forma de presservar el que és nostre i que ens ha format la nostra manera d'ésser. Lo altre és un procés molt més llarg, un procés que moltes vegades es queda atu-

rat a mitjan camí. Record que quan jo començava a treballar en el món del turisme, a Ciutat i altres indrets de Mallorca hi havia una gran quantitat de ciutadans anglesos que havien comprat la seva vivenda a la nostra illa, però ha passat el temps, i on són tots aquells anglesos? La majoria al cap de poc temps se'n tonà a la seva terra. Ara són els alemanys els qui compren les nostres velles cases de foravila, perquè el seu poder adquisitiu els ho permet, però qui ens pot dir que dintre una dècada aquest mateix ciutadans no tornaren vendre aquestes cases als mallorquins -si és que ja hem fet doblers- i aniran a un altre país que estigui de moda?

Per acabar, i com a Coordinador General Tècnic de l'associació i màxim responsable de l'organització de la V regata, voldria aclarir alguns punts dels comentaris que es fan a l'esmentat article. En primer lloc, quan es diu que l'aterratge es fa sense permís, això és veritat, però també hem de tenir en compte que quan es parteix no se sap cap a on ens durà el vent i per tant difícilment podríem demanar permís a l'amo de la finca per aterrar si no se sap on fins que s'atterra. A més, per als pilots dels globus les possibilitats de poder escollir són realment molt poques i sempre intenten aterrar allà on es pot fer el menys mal possible. De totes maneres, quan es produeix alguna espanyada d'arbres, sembrat o parets l'organització té una assegurança que cobreix perfecta-

ment tot el mal que es pugui fer. L'espectacular enlairada de més de 50 globus és tot un espectacle que no tan sols es va poder veure des de Cala Millor, sinó ben bé a quasi tots els pobles veïnats, inclús un dia es va haver d'anar a sortir de Vilafranca. El globus propietat dels germans Aracil és el més gran d'Espanya, amb una capacitat de 16 passatgers normals. Finalment, he de dir que, efectivament, organitzar una regata d'aerostàtics com aquesta és una cosa molt complexa i suposa moltes hores de feina per l'equip organitzador. Pensem que són més de dues-centes persones que hi participen, que se les ha de facilitar transport, estança, actes complementaris, organitzar la regata, permissos, contactes amb l'aeroport, Meteorologia i Marina als efectes de disposar d'embarcacions de salvament, reunions etc. Tot això suposa un gran esforç per part de tots els que participen en l'organització, però la veritat és que a l'associació n'estam satisfets perquè veim que de cada any aquesta regata es consolida i es va convertint en una de les més importants d'Europa i els principals touroperadors ja l'inclouen als seus catàlegs i les petites agències alemanyes organitzen caps de setmana especials a Cala Millor per assistir en viu a aquest espectacle; espectacle que es va donar i milers de ciutadans europeus en pogueren gaudir.

Ignasi Umbert i Roig

Tot per tu

*lifting facial i corporal
per tal de combatre la flaccidesa
i l'aparició de rües*

*Caner de Sant Llorenç, 47
tel: 838255*

Feia temps que no anava al ple, més que res perquè els solen fer en dijous a les nou del vespre i el temps em venia un poc just per arribar de la feina i sopar; si va dir ver, però, he de reconèixer que darrerament me n'havien fuit un poc les ganes i em trobava més apler dutxat i encarxofat dins el sofà que aguantant metxa damunt els bancs de la Sala. Supòs que n'hi deu haver altres com jo, perquè a la sessió ordinària de dia 5 de juny només érem en Pere Josep Sociés, en Joan Cuc i jo, un 0'05% dels habitants del terme municipal, parlant amb termes estadístics.

Per cert, mentres esperàvem, en Pere Josep i el secretari parlaven de la plaça Nova i em va semblar entendre que el famós Pla Mirall no consta en els pressuposts d'enguany de la Comunitat Autònoma, per la qual cosa, si el volen posar en marxa, hauran de concertar un crèdit extraordinari. El problema s'agreuja perquè aquests darrers dies han canviat el conseller que se'n cuida i a hores d'ara encara no sabem quins comptes són els del seu substitut.

-Vols dir que la cosa va per llarg?

-Vull dir que si comencen la plaça abans que s'aclaraixi això del Pla Mirall l'Ajuntament no podrà comptar amb els 25 milions -em sembla- que hi havia d'aportar la Comunitat Autònoma.

-Ja serà ver que acabaran el Liceu abans que la plaça!

-M'hi posaria missions.

Després de comunicar als assistents diversos decrets de caire urbanístic, de parlar de personal i d'una breu discussió entre n'Antoni Cuc, el batle, en Miquel Comís i en Guillem Corona, aprovaren l'inventari municipal, que el dia 31 de desembre presentava el detall que s'especifica al quadre adjunt:

Epígraf	Nombre d'elements	Valoració
Immobles	75	1.194.824.599 ptes
Drets reals	3	133.951 ptes
Mobles de caràcter històrico-artístics	26	2.454.013 ptes
Vehicles	15	28.298.914 ptes
Altres béns mobles	1.188	1.103.829.161 ptes
Béns i drets revertibles	2	158.399.400 ptes
Total	1.309	2.487.940.038 ptes

Tot seguit donaren part que na Francesca Horrach Salom havia guanyat la plaça d'interventora municipal, i a continuació llegiren la moció que segueix, amb la qual hi estaren d'acord tots els grups polítics:

Son Vives es diferencia de la majoria de possessions per la seva importància històrica, fonamentalment a l'Edat Mitjana, quan l'entorn territorial era conegut amb el nom de Bellver.

A la Gran Enciclopèdia de Mallorca, podem llegir que en el segle XIII va tenir gran importància la família Pardines, propietària de les alqueries Pocafarina, Son Vives, sa Riba i sa Blanquera. Son Vives no pertanyia a cap cavalleria sinó que era un alou del rei. El 1248, la bul. la del papa Innocenci IV esmenta la parròquia de Santa Maria de Bellver. El 1349 es documenta Sant Llorenç de Bellver i el 1519 Sant Llorenç des Cardassar. A finals del segle XIII i durant el XIV, la vila i el terme varen tenir una certa independència de Manacor i es formà la Universitat de Bellver, amb els seus propis jurats. Cap al 1360, els jurats i prohoms de Santa Maria de Bellver aconseguiren de Pere el Cerimoniós permís per construir una nova església. Al final del segle XIV desaparegué el llinatge Pardines. El 1410, la seva principal alqueria passà a Antoni Vives, del qual prengué el nom de Son Vives. Fins al segle XVIII, però, fou denominada sa Torre.

D'altra banda, Ramon Rosselló a l'any 1410 la troba anomenada com la torre d'en Pardines, dada que ens

orienta sobre l'època de construcció de la torre de defensa que actualment presideix el conjunt de construccions que configuren les cases de Son Vives.

Mn. Llorenç Lliteres, en el seu llibre "Artà en el segle XIV", estableix semblances entre la primitiva església de Santa Maria de Bellver, avui convertida dissortadament en cotxeria i sostre, i l'església que construïren els premonstratsos a Bellpuig, tant pel que fa a l'orientació com a les mides i la distribució. En fa la descripció, amb la planta rectangular, dividida en quatre trams per tres arcs, i unes mides de 18 metres de llarg i 7 d'ample.

A manera de síntesi es pot assenyalar que, a hores d'ara, no queden ja gaires esglésies romàniques del segle XIII a Mallorca, construïdes per aquells primers cristians venguts amb el rei en Jaume, ni gaires torres de defensa del segle XIV.

Això confereix a Son Vives, per tant, una excepcionalitat i un valor històric extraordinaris, origen d'una comunitat que decidí establir-se al redòs de les muntanyes, conreant les terres regades pel torrent que comença a ses Planes i acaba a l'estany de n'Amer.

Per tot això, ES PROPOSA sol·licitar al Consell Insular de Mallorca que iniciï els tràmits per a la declaració de Son Vives com a bé d'interès cultural.

Sant Llorenç des Cardassar, 5 de juny de 1997.

-I ara, què?

-Ara a esperar. Primer hem de sa-

ber quin cantet fa el Consell Insular; després quin fan els propietaris i després quin fa l'Ajuntament.

-I a tu què te pareix?

-Que hi ha dues possibilitats: que els propietaris vulguin vendre les cases o que s'estimin més quedar-se-les. Si no estan venals s'han d'agilitzar els tràmits per declarar l'església i la torre com a Béns d'Interès Cultural, i almanco restaran protegides de qualsevol atemptat urbanístic. Si les volen vendre consider que les hauria de comprar l'Ajuntament. Les institucions disposen de recursos legals per adquirir immobles sense haver de desembutxacar quantitats desorbitades de doblers, a base de permutes, exempcions, requalificacions..., per això som dels que pensen que una oportunitat com aquesta no s'hauria de desaproveitar.

-No havien de constituir una comissió?

-Sí, però jo no n'he sabut res més. Per ventura l'han constituïda...

Bé, la cosa és que el dia del ple jo no havia tengut temps de sopar i tenia una fam que m'alçava. Per això, arribats als precs i preguntes, vaig agafar els atupins i me'n vaig anar a posar els peus davall taula sense esperar les endemeses de l'oposició. I justament aquell dia, ja ho val, en Miquel Fal.lera va trobar que era un bon moment per treure's del gavatx la putada que li havien fet dos anys enrera, quan li robaren la batlia poques hores abans de l'elecció. Per això va demanar que constàs en acta l'escrit que reproduïm i que posteriorment em faci-

litaren per aquè el publicàs:

En aquest ple ordinari del mes de juny de 1997, recordant que en aquest mateix mes de juny de 1995 i en aquesta mateixa Sala de plens va ocórrer un fet que es pot qualificar d'INSÒLIT, a més de vergonyós per la fórmula emprada pels tres amics carrioners que, «saltándose a la torera» l'ètica política, oblidant lo tractat, pactat i firmat pel seu cap de llista, es varen alçar i aconseguiren la batlia de Sant Llorenç des Cardassar.

Per això deman que consti en acta aquest fet singular, del qual adjunt document acreditatiu, testificat pel secretari Miquel Ballester, el qual reconeix que les firmes són les autèntiques dels quatre caps de llista que el firmaren.

No hi ha cap classe de rancúnia, però sí crec una obligació per la meua part, com a regidor i persona, que quedi constància escrita per la història de Sant Llorenç des Cardassar.

*Miquel Vaquer Melis
GENT LLORENCINA.*

"Els sotasignants, com a representants del Grup Independent de Son Carrió (G.I.S.C.), Partit Popular (P.P.), Gent Llorencina (G.LL.) i Convergència Balear (C.B.), acorden la subscripció del següent pacte de Govern per a l'Ajuntament de Sant Llorenç:

PRIMER: Comprovada la similitud dels programes electorals de les forces polítiques sotasignants, s'ha acordat la formalització d'un pacte de Govern, en virtut del qual la Batlia del Municipi recaurà els dos primers anys en la persona de D. Miquel Vaquer (G.LL.), mentres que els dos restants ho farà en la persona de D. Mateu Domenge (P.P.)

A tal efecte, els sotasignants es comprometen a que els seus respectius grups votin dia 17 de juny del 1.995 al candidat de "Gent Llorencina", i a juny de 1.997 el candidat del Partit Popular.

SEGON: A la Comissió de Go-

vern s'hi integraran un representat de cada una de les formacions polítiques, d'a-cord amb el següent ordre: Primer Tinent de Batle (G.I.S.C.), Segon Tinent de Batle (C.B.) i Tercer Tinent de Batle (P.P. o G.LL., en funció de qui ostenti la batlia en cada precís moment).

TERCER: El càrrec de Primer Tinent de Batle recaurà sempre en la persona de D. Mateu Puiggròs en representació del GISC Al mateix temps correspondrà sempre al GISC la delegació del nucli municipal de Son Carrió.

I, en prova de conformitat als punts abans esmentats, signen el present document:

Sant Llorenç, 15 de juny de 1.995

Mateu Puiggròs (GISC), Mateu Domenge (PP), Miquel Vaquer (G.LL.), Bartomeu Mestre (CB)"

-I en Mateu Gostí, a qui per lo vist també li havien robat dos anys de batlia, no va dir res?

-Que jo sàpiga, no.

-I per què no el va fer públic tot d'una, en Miquel, i va esperar més de dos anys?

-No ho sé.

-I només volia que en quedàs constància o serà ver el que diuen els diaris sobre una moció de censura?

-Segons l'encapçalament només volia que en quedàs constància...

-Idò ja en queda.

Josep Cortès

Tal dia com avui

ARA FA 105 ANYS

* Que el Governador va nomenar els qui havien de formar el primer ajuntament de Sant Llorenç, que es constituiria 5 anys més tard.

ARA FA 20 ANYS

* Que va deixar de passar el tren. La línia de Manacor a Artà s'havia inaugurat el 29 de març de 1921. El nostre poble ha tengut tren, per tant, durant 56 anys i tres mesos.

* Que els escolans no s'han de penjar de les cordes de les campanes, puix que s'instal·là un sistema elèctric que en fa la funció.

* Que se celebraren les primeres eleccions generals de l'actual democràcia. A la nostra vila els resultats varen esser els següents: la UCD se'n va dur el 60% dels vots; la UA (Unió Autonomista, a la qual militaven molts dels qui posteriorment s'integrarien dins UCD), el 15%; el PSOE, el 10%; l'AP (Aliança Popular, que més tard es convertiria en el Partit Popular), 8%.

Va votar gairebé un 77% dels electors, i en el nucli de Sant Llorenç va arribar al 83%, el percentatge més alt aconseguit en unes votacions. Es veu que la gent encara tenia votera.

ARA FA 15 ANYS

* Que Joan Rosselló deixà de ser el rector de Sant Llorenç.

ARA FA 10 ANYS

* Que es va informatitzar l'Ajuntament.

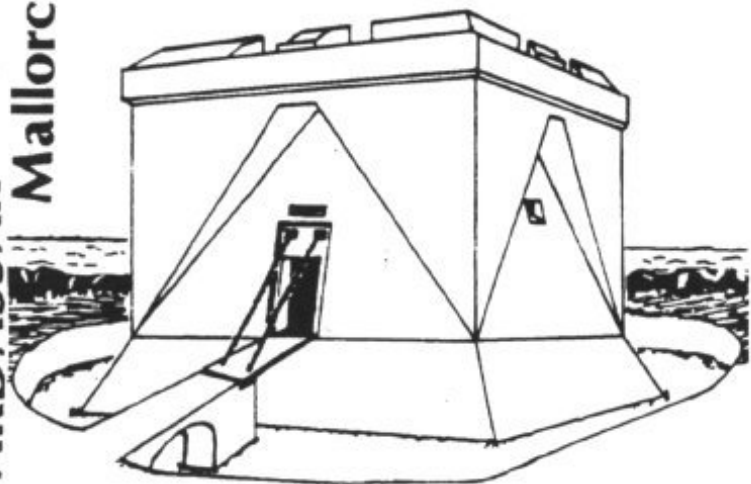
* Que se celebraren les terceres eleccions municipals. El CDS va treure 3 regidors; el PSM, el PSOE i el PP 2 perhom; la UM i el PDP 1 perhom. Com a conseqüència d'aquests resultats en Bartomeu Pont fou elegit batle, amb el suport del PSOE i del PSM.

Josep Cortès

Filatèlia

Castell de n'Amer

SANT LLORENÇ DES
CARDASSAR
Mallorca

FORTALESA SEGLE XVII

VI EXPOSICIÓ FILATÈLICA
DEL 8 AL 10 D'AGOST 1997

GRUP FILATÈLIC GENT CARDASSANA

Per a les properes festes de Sant Llorenç el grup filatèlic Gent Cardassana organitzarà la VI exposició filatèlica a la nostra vila. Aquest any el motiu serà el castell de n'Amer, fortalesa del segle XVII que va esser restaurada el 1996, després de tres-cents anys de la seva construcció.

Esperam que Correu contesti favorablement a la nostra petició d'un mata-segells especial, que ja tenim

elaborat, i que naturalment representa el castell de n'Amer.

La participació serà lliure quant a la temàtica a exposar, i ja podem anunciar que tenim una important col·lecció de castells i una altra de postals turístiques d'Espanya inscrites per a l'exposició, la qual us convidam a visitar el proper mes d'agost.

Eduard Perales

VIATGES ULTRAMILLOR

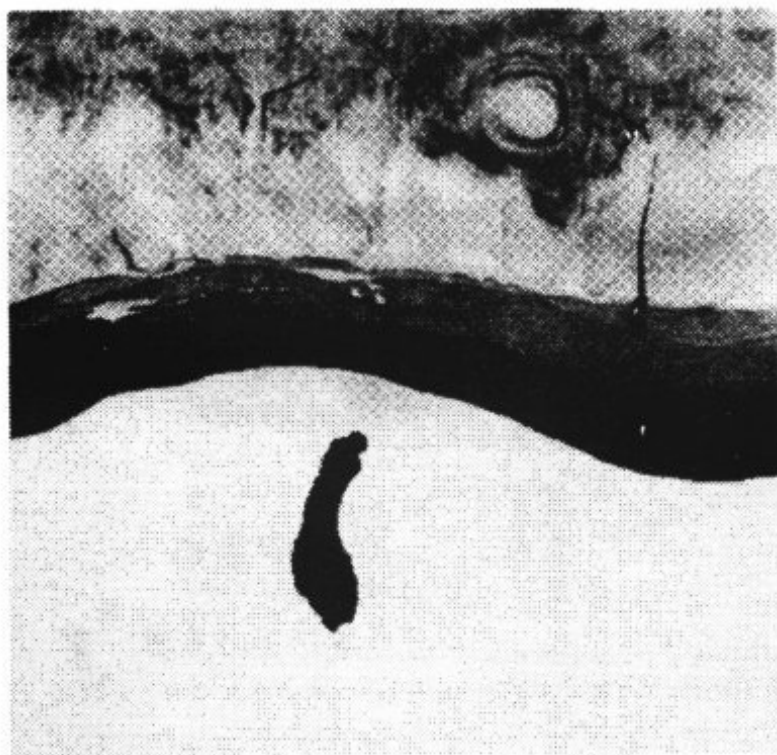
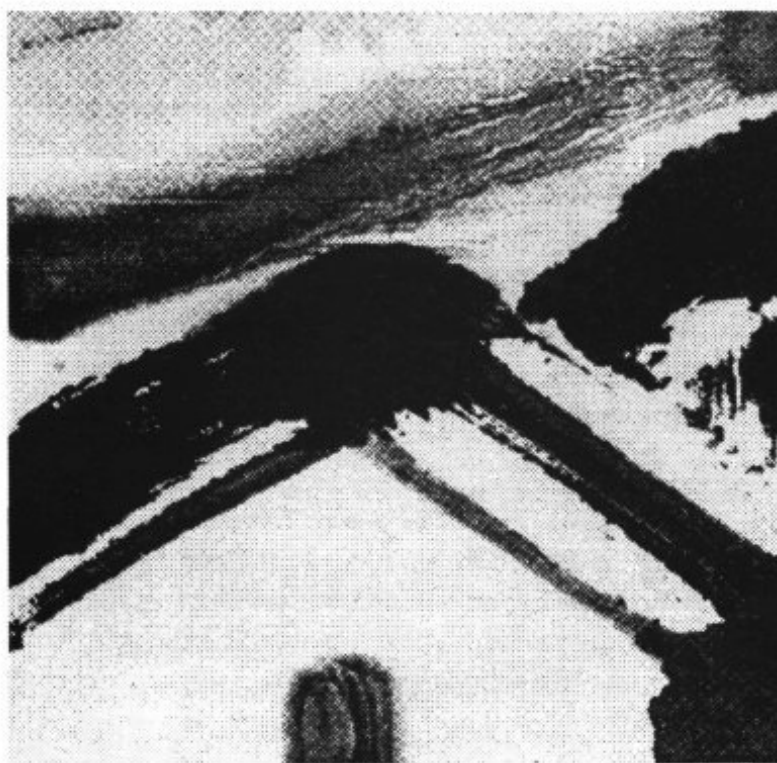
AGÈNCIA DE VIATGES DEL GRUP A. TÍTOL 999

CARRER DEL SOL, 10
CALA MILLOR (MALLORCA)
TEL. 535720

Lira d'Or

Juny 1997
Coordina: J.G.

Gao Xingjian

Matances d'estels

II

Els núvols han tapat el cel tot el dia. Tota la setmana la gent ha preparat calderes, ribelles, han esmolat ganivetes, han rentat pedaços... per tenir-ho tot a punt.

La roba ens fa olor de fum i d'humitat. I és que avui hem fet matances d'estels.

La pluja els ha rentats i el sol eixugats. S'han de matar abans de les primeres boires, per estar bé. Els més vells diuen que un temps també es mirava la lluna, havia de ser nova.

-Els grossos tant són bons per empotar com per secar i això més petit només serveix per fer-ne confits.

Devers les vuit ens hem menjat l'estel del matí torrat amb pa i mullat amb suc de castanya. Mentre uns han començat el dinar, nosaltres hem fet l'essència que ha de servir per perfumar les cases tot l'any. A na Rosenda l'hi agrada mesclada amb romani i a en Jofre amb poma. Per això n'hem fet dues ollades. Fins l'horabaixa quan ja ha hagut perdut la calor no els hem pogut posar dins potets.

Quan tot ha estat llest ja feia estona que feia fosca, hem fet un fogueró, hem tirat coets i hem sopat de coca amb puntes d'estrella eriçada.

(fi)

Jerònia Quetgles

Gener-1997

Cantar II

Horror és rot de fel de volcà
horror s'encomana i no amolla mai
horror té deiebles, mils d'homes per era
si horror té raó el cor és una viscera
i el sexe un envantenrera,
no hi ha delíric tremens i àzim és l'infern
solcs de tombes esperen
amb horror els estels no s'uneixen en constel·lacions,
la seva pols fang no torna
amb horror violeta és ideologia
amb horror animals són els tòtems
l'esperit grec és Onan
el solitari és la víctima
i l'himen la virginitat
amb horror la província no emigra
el plaer és la comoditat
la lectura no es somatitza
i les dones encara fan ous
amb horror la memòria és un càstig
salvavides són els passatemp
amb horror la raresa és imbècil
l'estètic és domesticat,
el savi és l'especialista

i Yin és de Yang vencedor
amb horror els colors es despullen de to i de matís
vers és sintaxi alterada i metàfora recurs,
els monstres no mostren
amb horror cresqué goixa la Bèstia de Roma:
amb horror Levaduras Heracles
amb horror Seguros del Fénix
amb horror Demèter Farines
i Hermes Communications
amb horror Luminosos Júpiter
amb horror Camiones Pegaso
amb horror Cartuchos Diana
AMB HORROR Naturalesa és Greenpeace

Leonardo Vencit l'horror
Pavese el fintà
i Éliure visqué el nord-homericà

Horror ha fet d'Amor una moneda
de la creativitat un taller
de la llengua ha expulsat la passiva
horror és de Tila hun regnat.

Pedro Galmés

Un cant de Giacomo Leopardi i una carta a ell

A LA SEVA DONA

Estimada bellesa que amor
Lluny m'inspires o amagant el rostre,
Llevat que d'ormint
Ombra divin i em compreguis,
O en els camps on resplendeix
Més bell el jorn i de natura el somris;
¿Potser tu l'innocent
Segle embellies que d'or té el nom,
O lleu entre la gent
Ànima voles? O la sort avara
Que te'ns amaga, pel futur et reserva?

Que viva pugui mirar-te,
No en tenc cap esperança;
Excepte que quan, quan nu i sol
Un nou camí en pelegrina estança
Fressi el meu esperit. Ja tot just
Iniciada la meva jornada incerta i fosca,
Viatgera en aquesta terra àrida
Te'm vaig afigurar. Però cosa no hi ha al món
Que se t'assembli, i encara que una parellada
Et fos en la cara, en els fets, en la parla
Seria, conforme a això, força menys bella.

Entre tants de dolors
Que el fat destina als humans,
Si real i talment et pinta el meu pensament,
Algú t'estimàs a la terra, li fóra
Feliç aquest viure:
I ben clar veig com encara
Seguir glòria i virtut igual que primer
El teu amor em faria. Ara no afegeix
El cel cap conhort als nostres afanys;
I amb tu la mortal vida seria,
Semblant a la del cel, deificada.

Per valls, on sona
Del pagès fener el cant,
I jo sec i em plany
Del juvenil error que m'abandona;
I per puigs, on record i plor
Els desigs perduts, i la perduda
Esperança dels meus dies; en tu pensant,
Els batecs se'm desperten. Pogués jo,
En el segle t'estic i en aquest aire nefand,
L'alta aparença servir; que amb la imatge,
Ja que amb la natural m'és negat, em don per ben pagat.

Si ets una
De les eternes idees, que de forma sensible
Desdenyes l'eterna saviesa vestir,
I entre despulles caduques
Tastar els afanys de la fúnebre vida;
O si una altra terra en òrbites celestials
Entre mons innumerables t'acull,
I més bella que el Sol una estrella propera
T'il·lumina, i més benigne èter respire;
D'aquesta on són els anys infausts i breus,
Rep aquest himne d'ignot amant.

Giacomo Leopardi

Trad. de Jaume Galmés dedicada a Elena de la Cruz Vergari

A GIACOMO LEOPARDI

M'hagués agradat estar amb tu, sempre al teu costat. T'hagués ensenyat els estels brillants i junts hauriem anat al bosc per veure l'aigua caient de les fonts i sentir el cant dolç dels ocells. T'hagués ensenyat també el cel blau i els lleugers núvols, les flors i els arbres.

Ens hauriem estirat sobre una tova ombra i en sentir fred, després de dinar, hauriem deixat que el sol ens abraçés amb els seus braços calents, i després de passar un bonic dia a la muntanya, potser hauria aconseguit que una, almenys una llàgrima del teu gran plor que va ser la teva vida, no hagués vessat mai.

Després et portaria al mar i un al costat de l'altre ens estirariem a la sorra i el sol dauraria la nostra pell, el meu cabell ballaria al cant del vent, i veient-lo et podries sentir més lliure. Et mostraria la immensitat del mar, i saltant per damunt de les roques tocaríem l'olor de sal, navegaríem mar enllà, empesos per les ones dels nostres pensaments, veient en la nostra fantasia il·les d'amor i de pau... i llavors potser un crit de desesperança emmudiria, ofegat per un vent de ponent.

T'ensenyaria, gran mestre, l'art més difícil de tots que és el de valorar les coses, camí de la felicitat.

Si sapigués que donant-te els meus ulls podries veure la grandesa que veig en el nostre món, per l'amor dels versos que de tu he llegit, me'ls arrancaria i te'ls donaria, per donar-te amb ells la felicitat.

Oh, Giacomo, si la teva vida va ser mort, que sàpigues que allò que vas crear viu i creix en el meu interior, com un gran arbre majestuós.

Si pogués mirar-te als ulls et somriuria i dolçament, com una brisa, et diria: mira!

«La pluma es la lengua del alma»

Cervantes

9-IV-1997

Elena de la Cruz Vergari

T'AFERRES a la veu, llum de destemps
va acarrerant la vida;
ningú
no calla, tothom vol escriure les tenebres;

vers tu allò: s'esblanqueeix
amb lepra-i-neu -la mà coberta,
les ungles amb arcs de promesa-;

rastres: què esbossen?,
portes: què estrenyen?;

real només un sol paisatge: els muts,
arterials, dracs alats de Medea;

cosides lletres
als crulls del cel;

sota la pell,
cadàvers de mots resten;

una mica de sang fon dins l'obscur
un crit;

de sobte alces els ulls
cap a l'escòria.

Arnau Pons

(Del llibre *A desclòs*, NEGRANIT, Barcelona, 1996)

ANIMAL SENSIBLE

Per què, gosset, així te m'acostes
i humidament em poses
el cap damunt la falda
amb la pupil·la fervent on es grava
la meua mà que ara et toca
a contrapèl.
Tan delicat quan em portes,
estret entre les dents
no cruels ni ferotges,
el cap del meu amant.

Margalida Pons

(Inedit)

DOS DERELICTOS *quaerite et invenietis*

V

Derelicto
o desamparo
miro
vago o espuma o
Anfitrite en su despiste
amaba o derramaba
formas
a la madera
mirada
o morada
vivir es abandonar
o sea donar
osadía de la mar
o ramos.

XIV

Ando
do antes
Alejandro
rama
lazo, coraza
azarosa, latigazo
ala gravedad, Atropos.
Haz en un ya
inven
TAO: líneas -me vacío yo-
Oír a Dario
sin ni sin revés
ni sin mácula
iros ríos iros
alas mis iras
o Sarasvati
o garza mayor.

Imiri

Notes desordenades sobre la guerra civil espanyola

A en Guillem Melis, de Manacor, lector atent amarat d'aquesta terra

En aquest curs acadèmic que tot just ha acabat vaig tenir l'oportunitat i el plaer d'encarregar-me d'un curs sobre la guerra civil espanyola. S'havia d'impartir al departament d'adults de la universitat anglesa on treballava i havia de formar part d'un certificat d'estudis hispànics i llatinoamericans. No es tractava d'un projecte gaire ambiciós; consistia, més aviat, a analitzar com alguns dramaturgs -Fernán Gómez i Sanchis Sinisterra- i directors de cinema aprofitaven aquest tema de la nostra història contemporània i en feien art i espectacle. Durant l'estiu de l'any passat vaig llegir *Las bicicletas son para el verano* i *Ay, Carmela*. A la vegada, em vaig posar una mica al dia dels fets més transcendents que havien tingut lloc entre els anys 1936 i 1939, i de la vida a la immediata postguerra.

Ja us he comentat en altres ocasions que l'episodi tràgic de la guerra civil sempre m'ha atret vivament (*FdC*, n. 223). Primer, perquè sempre l'hem sentit contar com a d'amagatotis -sempre present, tanmateix. Segon, perquè no ha estat fins fa uns anys que n'he pogut tenir un coneixement diguem-ne científic, gràcies a una opció que vaig triar a la facultat de literatura catalana del segle XX. Tercer, perquè m'entristeix profundament que un esdeveniment tan trasbalsador i tan extremadament significatiu de la nostra història sigui absolutament desconegut pels meus companys de generació i per generacions més joves.

L'any passat, 1996, se celebrava

el seixantè aniversari de l'esclat d'una guerra tan incivil. Desconec per complet si en aquests països nostres es va commemorar aquest data. A Anglaterra, el departament d'història de la universitat de Nottingham va organitzar una jornada amb un títol que, més o menys, remarcava la participació internacional a la guerra d'Espanya. Hi vaig assistir. Després de les comunicacions, moltes de les quals banals, els organitzadors havien convidat alguns dels combatents que havien format part de les brigades internacionals, i que encara vivien. Les seves paraules varen omplir la sala -immensa i plena de gom a gom- de silencis. *Lluitarem per la llibertat*, va pronunciar un voluntari. I la veu se li va trencar, de l'emoció, quan ens deia que, ja a la seva vellesa, l'estat espanyol els havia agraït el seu altruisme. L'estat espanyol concedia automàticament la nacionalitat i passaport espanyols a tots aquells estrangers que, seixanta anys enrere, havien participat en les brigades internacionals, i que havien lluitat al costat del govern legítim.

A les sessions del nostre curs sobre la guerra civil vàrem veure alguns documentals sobre l'enfrontament, i també alguns fragments del triomfalista NO-DO. A mesura que el temps va tancant les nafres, anam recordant no només

vencedors de la guerra, sinó també vençuts. Fa cosa de tres anys vaig comentar a en Josep Cortès la sorpresa que m'havia produït el lema de la creu situada defora el cementiri del poble. No sé si la memòria em proporcionarà la frase exacta, però devia dir probablement: *A tots els llorencins que, per circumstàncies de la vida i de la història, descansen lluny dels seus*. En Pep em va fer observar que inicialment es tractava d'una *cruz a los caídos*, però que amb l'arribada de la democràcia s'hi havia volgut incloure els caiguts per Déu, els caiguts per la república i els innocents malaguanyats.

El darrer punt d'aquestes notes desordenades no és res més que una anècdota, potser insignificant. Emotiva, tanmateix. El coordinador del curs que jo impartia m'havia assenyalat que als Jardins de la Pau, de Sheffield, hi havia una placa que recordava la participació d'un grup d'homes del nord d'Anglaterra al nostre conflicte bèl·lic. L'havia cercada dues o tres vegades. Finalment, ara fa uns dies, la vaig trobar. Senzilla, protegida per un arbust, aferrada a una roca, recordava l'absurditat de la guerra.

Pere J. Santandreu Brunet
juny del 1997

Grup de presos republicans que formaven part del cor, a la presó de Manacor

"Crec que la gent de Sant Llorenç, de Son Carrió, o de qualsevol lloc de les nostres zones turístiques encara no és conscient de la realitat que vivim, marcada pel fet turístic"

"Sobre Sa Punta de n'Amer, de moment no hi ha res nou, s'està a l'espera de la resolució judicial de la modernització reclamada pels promotors que volien urbanitzar-la"

"L'auditori de Cala Millor és una aposta de futur, serà una oferta única al llevant mallorquí, s'ha de fer i serà positiu per tot-hom"

Així ens contestava Miquel Galmés, 42 anys, regidor de turisme de l'ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar, que pertany al GISC, i que després de provar de fer els estudis universitaris de turisme va acabar decidint-se per magisteri, essent actualment director de l'escola Punta de n'Amer de Sa Coma.

Parlarem amb el regidor de turisme d'una manera informal, sense entrar en dades massa concretes o conflictes d'interessos polítics. El que cerquem en aquesta ocasió és sencillament saber l'opinió de la persona que, en nom de tots, gestionarà el recurs econòmic-social principal del nostre municipi: el turisme.

Gestiona el municipi o només els nuclis de la costa llorencina?

Desgraciadament no tenim presupost per fer una gestió global per tot el municipi, i ens centram únicament en les zones de la costa. Amb la fira de Son Carrió intentarem provar de combinar una mica turisme amb una fira tradicional; fins ara no hem fet res més a nivell de municipi.

Ens preocupa el creixement de Cala Millor i Sa Coma. Fins quan continuarà, fins on manen els interessos econòmics i fins on les ordenances municipals?

És ver que el creixement de les zones de la costa és progressiu, però hem de tenir en compte que molts dels polígons i ordenances de regulació del sòl són d'anys enrere i que no pot fer-se res per frenar el creixement.

Si no pot frenar-se deu poder regular-se. S'han previst zones d'esbarjo públic, parcs o zones de passeig?

No, de moment no s'ha previst cap zona per aquests usos.

Quina és l'actitud de l'ajuntament cap al turisme que ara tenim?

L'actitud és d'acceptació del fet i d'intentar millorar el que tenim anant cap a la qualitat.

Si nosaltres fóssim turistes, on veuríem aquests intents de millora cap a més qualitat?

Duim un pla de manteniment de la zona costera necessari i efectiu.

Es controla la tasca dels concessionaris de la zona.

Oferim a les nostres platges un servei permanent de socorristes en temporada alta. Intentam que hi hagi animació als carrers amb actes diversos. Dedicam una setmana al turista pel setembre. També és molt important per millorar allò que no es veu, que és molt i on podem incloure els cursos de formació cap al sector turístic impartits a l'hivern als diversos centres del municipi.

La idea principal és que el visitant

no tengui queixes de petits detalls, no fa falta enlluernar-lo amb grans coses. Si aconseguim que a la zona ningú estigui molest pel renou, el trànsit, les olors... haurem aconseguit molt, i estam fent feina en aquest sentit. És bo recordar que una persona parlarà bé del lloc on ha estat amb una o dues persones més, mentre que si el lloc estava malament en parlarà amb sis o set.

Com sap l'ajuntament l'opinió que els visitants tenen de la nostra zona; a través de qui o en què es basen per prendre decisions o fer canvis de gestió?

Principalment escoltam totes les opinions i treballam en contacte directe amb l'Associació Hotelera.

L'opinió del carrer, dels comerciants o dels turistes no es recull de forma regular?

No, però és una idea que ens agradaria posar en funcionament a través d'un sistema regular d'enquestes, i que ara es fa parcialment a les oficines d'informació turística.

La Nova Situació Social

La vida a Sant Llorenç, o a qualsevol altre poble de l'interior, ha estat diferent a la de les zones de la costa, a causa de la vinguda de nous grups d'habitants de la península i de l'estranger i de les noves activitats i formes de vida que han portat. Cap on pensa que ha de caminar la societat del nostre municipi i per extensió, de la resta de l'illa? Posem l'escola de Sa Coma com a exemple d'aquesta mescla de noves situacions i actituds dels nous habitants del nostre municipi, ja que vostè ho coneix bé.

Sobre aquest tema hi ha molt a discutir. Jo el que deixaria clar és que tothom té dret a desplaçar-se a altres llocs per tenir una vida més al seu gust o necessitats; per tant, no me molesta gens la gent que acudeix a Mallorca,

inclòs el nostre municipi. El que sí és molt preocupant és que la nostra comunitat autònoma no legisli de manera que les formes pròpies dels mallorquins tinguin avantatge enfront de les nou venudes. Ho aclareixo amb un exemple:

A l'escola de Sa Coma s'ha fet el projecte lingüístic del centre. Es decidí el camí de la immersió lingüística a la nostra llengua pròpia a llarg termini. Això vol dir que en els anys vinents tota la nostra escola serà i es farà en català. Estam molt satisfets de com està funcionant i no es presenten dificultats especials per dur-lo a terme. Fins i tot aquest fet ha motivat que els pares s'hagin interessat -per la nostra llengua en aquest cas-, i ha creat una actitud de respecte i de participació en aquest tema dels mallorquins.

Tota aquesta reacció hauria estat inexistente o de signe contrari si nosaltres, els participants del centre, haguéssim pensat o actuat diferent.

Amb aquest exemple és fàcil veure que necessitam reforçar les nostres coses de sempre per poder mostrar-les i ensenyar-les als demés, no estant obligats a haver de prendre les seves i podent conjuntament millorar.

Estam totalment d'acord amb això i és justament per això que ens estranya la poca relació que a priori hi ha entre els esdeveniments que s'organitzen a la zona costanera i els actes o fets que mostrin trets culturals nostres.

Sí, els actes pot ser no mostren tot allò nostre que podria mostrar-se; estam una altra vegada amb el tema de manca de pressupost, la dificultat de dur noves idees endavant i també un cert desinterès d'alguns grups de visitants que potser cerquen activitats que no van exactament per aquest camí.

Per acabar

Canviem de tema i parlem de la promoció turística, que ja hem dit que és de la zona costera. Què es fa actualment, què es té en projecte, quins

aspectes de la zona resalta, es té en compte l'esmentat abans d'introduir-hi elements propis nostres?

La promoció de la zona es fa de diverses formes, sense tenir massa en compte tot el que hem parlat abans generalment amb l'ajuntament de Son Servera i l'Associació Hotelera:

-Edició de fullets amb els serveis i allotjaments de la zona, o sobre temes especí-

fics com són el de flora de sa Punta de n'Amer, o dels talaiots.

-Assistència a fires de turisme, essent la principal l'ITB a Berlín.

-Organització d'esdeveniments varis com la setmana del turista, les regates de globus, que són esdeveniments programats i que de cada any es consoliden.

-Tornant repetir allò del principi, la millor promoció i la més econòmica és la del manteniment de la zona i dels detalls, intentant sorprendre el turista amb petits detalls de millores.

-Hi ha disposició per ajudar a altres esdeveniments que es proposin, però ja depenen del moment i de si les ajudes siguin del tipus que siguin són viables i aprovades a l'ajuntament.

-La construcció de l'auditori serà una passa molt important per a la zona. L'ús que se li doni vendrà una vegada pugui oferir-se a diferents col·lectivitats. La demanda d'espais d'aquestes característiques prop de les zones d'allotjament existeix i les expectatives per activitats a oferir-hi semblen compensar l'esforç econòmic i la inversió que s'haurà de fer.

...I parlarem dels problemes amb la concessió de la platja de Sa Coma, de les oficines d'informació turística del municipi, de les dades d'allotjament amb què compta l'ajuntament, del recull d'informació i dades diverses, i del temps, plujós però calorós aquest darrer de maig...

Així hem recollit el més interessant de les paraules del regidor de turisme de Sant Llorenç, comentant-nos la idea que ells tenen per als nostres nuclis turístics. La veritat és que li agraïm molt el temps que ens dedica.

La nostra impressió fou molt positiva, ens convencé. No hauria de ser cosa que fora molt bon polític en Miquel, perquè els polítics... ja se sap... Sigui com sigui ens va agradar que ens dedicàs una estona. Gràcies i fins una altra vegada.

Isabel Llodrà i Rafel Umbert

Centre Coordinador de Biblioteques

Biblioteca municipal Mossèn Salvador Galmés

Novetats de l'estiu '97

1 Filosofia

- * Ortega y Gasset, José
- ¿Qué es filosofía?
- * Freud, Sigmund
- El malestar en la cultura

3 Ciències socials

- * Abril Español, Juan
- Diccionari de frases fetes. Català-castellà
- * Juan Vidal, Josep
- El cens d'Aranda a Mallorca (1768-1769)
- * Grau i Martí, Juan
- Gegants
- * Ferrà i Martorell, Miquel
- Llegendes i tradicions de les Balears
- * Planas Rosselló, Antonio
- Recopilación del derecho de Mallorca 1622
- * Trias Mercant, Sebastià
- Antropologia de la cuina mallorquina

5 Ciències pures

- * Compte Porta, Ramon
- L'astronomia a Mallorca
- * Epele/Fanchiotti/García
- Electrodinàmica

6 Ciències aplicades

- * Baliu, Glòria
- Àpats informals
- * Satué, Enric
- El disseny de llibres del passat, del present i tal vegada del futur
- * Giménez, Maria Cristina
- El vidre bufat a Mallorca
- * Pardo Niebla, Miguel
- Windows 95
- * Gouza, José Luis
- Guia visual para Windows 95 Works
- * Pamplona Roger, Jorge D.
- Enciclopedia de las plantas medicinales
- * Constantino/Leonard
- Els bolets de les Balears
- * Domenge i Mesquida, Joan
- L'obra de la Seu: el procés de construcció de la catedral de Mallorca en el tres-cents
- * Vocabulari d'alimentació
- * Vocabulari de restaurants

7 Belles arts. Jocs. Esports

- * Chilvers/Osborne/Farr
- Diccionario de arte

*** Villafañe, Justo**

- Principios de teoría general de la imagen
- * Historia de la música occidental
- * Pellicer, Estanislao
- Chopin en Mallorca
- * Cantos, José
- Mike Oldfield
- * Colmena, Enrique
- Vicente Aranta
- * Vaquette, Philippe
- Juegos para descubrir la naturaleza
- * Frieros, Toni
- Fábrica de campeones: la Masia, la gran cantera del Barça
- * Vallcanera, Lluís
- 20 itineraris per la Serra de Tramuntana

8 Filologia. Literatura

- * Ruiz/Sanz/Solé
- Hist. social i política de la llengua catalana
- * Voltas, Eduard
- La guerra de la llengua
- * Segura, Miquel
- Iniciació a la morfosintaxi catalana
- * Veny, Joan
- Onomàstica i dialectologia

820 Literatura anglesa

- * Bronte, Emily
- Cims borrascosos

840 Literatura francesa

- * Simenon, Georges
- Un crim a Holanda
- * Proust, Marcel
- Por el camino de Swam

849.9 Literatura catalana

- * Rosselló i Bover, Pere
- Els moviments literaris a les Balears
- * Alcover, Manuela
- Llorenç Villalonga i les belles arts
- * Cabré, Jaume
- L'ombra de l'eunuc
- * Monzó, Quim
- El perquè de tot plegat
- Guadalajara
- * Galmés, Gabriel
- El rei de la selva
- * Piera, Josep
- Seducions a Marraqeix

*** Ferrer, Tomeu**

- Tal com m'ho contaren

860 Literatura castellana

- * Pombo, Alvaro
- Donde las mujeres
- * Martín Gaité, Carmen
- Lo raro es vivir
- * Anónimo
- La muerte del rei Arturo
- * Schwartz, Fernando
- El desencuentro
- * Segura, Miguel
- Un lejano aroma de café

885.0 Literatura txeca

- * Hrabal, Bohmil
- Trens rigorosament vigilats

892.7 Literatura aràbiga

- * Les mil i una nits

9 Geografia. Biografia. Història

- * Mazenod/Schoeller
- Diccionario de mujeres célebres
- * May, Elmar
- Ernesto Che Guevara
- * Presler, Gerd
- Martin Luther King
- * Peñarrubia, Isabel
- La restauració a Mallorca
- * Abulafia, David
- Un emporio mediterráneo: el reino catalán de Mallorca
- * Casallerrey, Fina
- Ostres, tu, saps què?
- * Duranti, Francesca
- Francesca
- * Gòrriz, Josep
- La noia del jersei groc
- * Busquets i Grabulosa, Lluís
- Plantar cara
- * Roca, Maria Mercè
- Com un miratge
- * Estrada, David
- Operació catalanics
- * Carbó, Joaquim
- Amors a primera vista
- * Vergés, Oriol
- Quin curs el meu tercer

Continua a la pàgina següent

Vé de la pàgina anterior

* Hernández, Joan Pau
Cordada de rescat
* Berceó, Xesc
Casa de troncs a la muntanya
* Rodoreda, Mercè
La plaça del diamant
* Fañaras, Miquel
L'any de la serp
* Rendé, Joan
Le llegat del príncep de Larsa
* Porcel, Baltasar
El gran galiot
* Cela, Jaume
Com una joquina trencada
* Bovals, Jesús
Una ulls plens de mar
* Quiquard, Pascal
Tots els motius del món
* Rodoreda, Mercè
Jardí vora el mar
* Cucarçella, Toni
El lledoner de l'home mort
* Lorman, Josep
El galió de le silles Cies

II Llibres d'imaginació

* Alcántara, Ricardo
Así se hicieron amigos
* Könnér/Ensikat
La rateta

* Ramon, Estrella
La pota de Pepín Pip
* Girón, Marisol
Es safareig de ca s'àvia

12 Llibres d'imaginació

* López Narváez, Concha
El viaje de viento Pequeño
* Banscherus, Jürgen
La misteriosa desaparició dels xiclets
* Palacín/Verdaguer/Bayés
Un ratolí molt trapella
* Duran, Teresa
Què hi ha per a sopar?
* O'Callaghan, Elena
S'han tornat bojós
* Prats/Canals
Un jardiner a la teulada
* Dalmases, Antoni
Els ulls d'en Joan
* Saint Mars, Dominique de
En Max no vol anar a l'escola
* Disney, Walt
El jorobado de Nôtre Dame

13 llibres d'imaginació

* Bolta, Maria Jesús
Vull jugar!
* Brezina, Thomas
Fantasmes a la classe de música
* Brezina, Thomas
La família horripilant

* Casals, Pedro
Enigma a Internet

Discs compactes

* Fora des sembrat
Vius...
* Guillem Sansó
Tronat
* Tomeu Poquet
Sueños de Mallorca
* Blur
Blur
* Franz Schubert
Missa, D 950
* Van Morrison
The healing games
* Casino (banda sonora)

Vídeos

* Astérix a Amèrica
* Les aventures d'en massagran
* El cartero (y Pablo Neruda)
* Sopa de ganso (Hermanos Marx)

Horari d'estiu

Els matins, de 9.30 a 13

Maria Bel Pont Riera
Bibliotecària

Campsa

amb tota la gamma de carburants del mercat

Targetes de crèdit i de Solred

Cra. Palma a Arlà, km 55
Sant Llorenç des Cardassar

NAIXEMENTS

* Dia 22 de maig va néixer a Son Carrió Vell n'Aina Maria Llinàs Gelabert, filla de n'Antoni Maria i na Margalida. Enhorabona.

* L'endemà, el 23, va néixer a Son Moro na Jessica Porcel Valenzuela, filla d'en Juan Jesús i n'Antonia. Salut.

* El 24 va tocar el torn a Joan Pere Vaquer Ordinas, de *Ses Voltes*, que és fill d'en Bartomeu i n'Antonia. Salut.

* El dia 31 de maig va comparèixer pel carrer de Sa Sinia en Marc Adrover Estarellas, fill d'en Jeroni i na Maria Soledad, *Marisol*. Que tot els sigui enhorabona.

* Dia 19 de juny va néixer a S'Illot en Daniel Martínez Ballester, fill de'n Francisco Javier i na Lourdes. Salut.

* I per acabar aquesta tongada, el dia 17 de juny va néixer a Sa Coma na Maria Josefa Serrano Gómez, filla de n'Antonio i na Maria del Carmen.

DEFUNCIONS

* Dia 25 de maig va morir a Son Carrió n'Antoni Fullana Fullana, a l'edat de 53 anys. Descansi en pau.

* Dia 29 de maig ens va deixar na Margalida Sureda Riera, de la família de les *Busques*, a l'edat de 83 anys. Tot el temps que va poder va fer de brodadora, i també tenia molt de tranc per fer randa. Al Cel sia.

* El mateix dia, a Cala Millor, va morir un alemany de 57 anys: en Willi Rompf. Descansi en pau.

* El 5 de juny en va morir un altre, també a Cala Millor: en Herbert Messer,

de 69 anys. Descansi en pau.

* El dia abans, a Sa Coma, havia mort na Gisela Elendre Langenberger, de 70 anys. Descansi en pau.

* El dia 10 de juny va tocar el torn a Heindrich Karl Walter Nass, un altre teutó de 76 anys que estava per Cala Millor. Descansi en pau.

* Dia 14, a Sa Coma, va acabar els seus dies una alemanya: na Helga Kahl, de 71 anys. Al Cel la vegem.

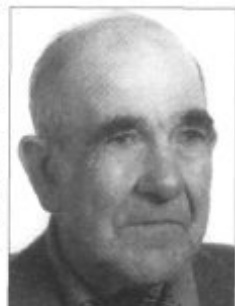
* Mal mes per als alemanys, perquè el dia 18 en caigueren dos mes a Sa Coma, tots dos de 48 anys: en Friedel Franz i en Günter Sterlz. Al Cel sien.

* Dia 21 de juny, tres setmanes llargues després d'haver-ho fet la seva dona, na Margalida Busca, va morir en Rafel Sureda Bauzá, a l'edat de 85 anys. Que poguem pregar

molts d'anys per ell.

* Dia 11 de juny va morir a Sant Llorenç en Pere Antoni Galmés Soler, a l'edat de 89 anys. Tota la vida havia fet de foraviler. Descansi en pau.

NOCES

* Dia 28 de maig feren l'esclafit amb la benedicció del batle na Maria Àngels Estarellas Bergas, ciutadana, i en Jaume Febrer Guiscafré, carrioner.

* Dia 4 de juny es casaren a Sant Llorenç dos bergantells d'ultramar: na Rosa Bono Mitogo Medga, de la Guinea Equatorial, i en Francisco Morales Lozano, de Granada.

* I el dia 10 de juny decidiren casar-se en el nostre poble dos veïnats de Manacor: na Isabel Maria Martorell i en Miquel Pastor Oliver. Salut i força!

COMUNIONS

* Dia 25 de maig feren la seva primera comunió els dos fills del col·laborador i secretari de Flor de Card Ignasi Umbert: na Clàudia i n'Octavi. La nostra més cordial enhorabona.

Bel Nicolau i Aina Simonet

Poesia

Porque vivir se ha puesto al rojo vivo.
(siempre la sangre, oh Dios, fue colorada.)
Digo vivir, vivir como si nada
hubiese de quedar de lo que escribo.

Porque escribir es viento fugitivo,
y publicar, columna arrinconada.
Digo vivir, vivir a pulso; airadamente morir, citar desde el estribo.

Vuelvo a la vida con mi muerte al hombro,
abominando cuanto he escrito: escombros
del hombre aquel que fui cuando callaba.

Ahora vuelvo a mi ser, torno a mi obra
más inmortal: aquella fiesta brava
del vivir y el morir. Lo demás sobra.

Blas de Otero

De *Angel fieramente humano*
Madrid, 1950

ESCOLA DE MÚSICA

L'Escola de Música ens ha fet arribar una relació de totes les activitats extra-escolars que s'han duit a terme durant el curs escolar 1996/97, organitzades pel departament de Llenguatge Musical (integrat per n'Apol·lònia Gal-més, n'Esther Martínez i na Catalina Pascual).

En el primer trimestre es programà una sortida a Ciutat per tal de poder escoltar un concert de música clàssica ofert per la

banda municipal de Palma.

En el segon les activitats musicals tengueren un caire més lúdic. S'organitzà la Gincama Musical, amb la participació de gairebé tot l'alumnat de les escoles de música de Sant Llorenç i Son Carrió, i la col·laboració dels joves monitors i monitors del Centre Musical.

Aquest mes de juny han tengut lloc els exàmens finals, els quals, segons ens han informat, han anat bastant bé.

Els darrers 15 dies s'han programat

tallers d'audició, dansa, instrumentació, karaoke, vídeo... per acostar la música als alumnes des de perspectives diferents.

I per acabar, res de música! Aga-faren la tovallola i el banyador i cap a Agua-city s'ha dit!

Aprofitam per convidar-vos de part seva als concerts de fi de curs que es faran els dies 28 de juny i 5 de juliol a les vuit i mitja a l'Escola Nova. No us ho perdeu!

El bategadors

Associació per a la defensa dels itineraris de Mallorca

Voldríem aprofitar l'oportunitat que ens dona aquesta revista per presentar als seus lectors l'Associació per a la Defensa dels Itineraris de Mallorca (ADIM). Aquesta associació, creada recentment, té com objectius l'estudi, la promoció i la protecció del patrimoni cultural dels itineraris excursionistes de Mallorca. Molt important també és la defensa d'un lliure accés a la muntanya, sempre respectuós amb els seus habitants i amb el medi ambient.

Precisament l'ADIM neix davant la necessitat de fer front als cada dia més freqüents intents de restringir i prohibir l'accés als itineraris de muntanya que tradicionalment havien estat emprats pels excursionistes. A la següent llista es recullen les excursions que als darrers temps han estat impedides o dificultades:

1. Pujada a s'Esclop des d'Andratx.
2. Camí vell de Valldemossa a Bunyola.
3. Camí de s'Escolta (Valldemossa).
4. Pas de s'Estaló (Orient).
5. Son Sales (Sóller).
6. Camí vell de Sóller a Lluc (a Son Nebot i a Son Massip).
7. Camí de sa Torre de Lluc.
8. Camí de Fartàritx des Racó (Pollença).
9. Camí de sa Calobra a Cala Tuent.
10. Camí des Far de Formentor.
11. Camí de s'Estret de Son Gallard (Deia).
12. Camins que passen per Montcaire.
13. Pujada al Puig de Na Fàtima.
14. Camí de la Coma de N'Arbona.
15. Camí d'Alcanella a Campanet.
16. Camins de la Mola de Son Pacs (Esportes-Valldemossa).
17. Camí d'Orient a Cúber (Comasema).
18. Camins que passen per Comafreda.
19. Volta al Puig Roig (Escorca).

20. Camí del Castell del Rei (Pollença).
21. Camins de la finca de Es Ratxo.
22. Camí de Bunyola a Sóller per sa Serra d'Alfàbia (Honor, sa Serra).
23. Camins de la finca de Bàltx d'Amunt.
24. Camí de Miner a Pollença (Sa Mola).
25. Camins de metro del Teix.

Però els problemes no es limiten a la Serra; al Pla i al Llevant tenim també molts d'exemples:

1. Camí de Binissalem a Biniagual.
2. Camí des Jai (Sineu-Búger).
3. Camí vell de Sant Llorenç a Artà i Son Servera.
4. Camí des Presos (Manacor).
5. Accés de Cala Morlanda al Caló den Rafelino i Cala Petita.
6. Camí d'Alaró a Binissalem per Banyols.
7. Camí des Pont des Lleó (Selva).
8. Camí vell d'Inca (Campanet).
9. Camí de Bunyola a Son Torrella.

Segurament la llista és molt més extensa i des d'aquí vos convidam a què ens faceu arribar els camins dels quals tenguem notícia del seu tancament.

De la llista anterior es dedueix que cal actuar per evitar que aquest procés continuï i s'agreugi. Vet aquí el que hem fet des de la nostra associació.

La primera acció que ha duit a terme l'ADIM es refereix al Camí de s'Escolta, un curt però panoràmic itinerari que esdevingué una excursió molt habitual entre els valldemossins i forans. Als darrers anys s'han construït dos xalets molt a prop del camí i aquest ha estat tancat per un parell de barreres, impedingent realitzar l'excursió completa. Antigament era considerat com a públic, com ho demostra el fet de que des del segle XVIII l'Ajuntament pagàs pel seu

manteniment. El nostre objectiu és impedir que l'Ajuntament de Valldemossa s'inhibeixi declarant la privacitat del camí.

En el mateix terme i en el de Deia hem denunciat l'obertura de pistes dins l'alzinar on es troba l'ermita de Valldemossa i el tancament del camí que des d'aquesta conduïa al Teix passant per Son Gallard.

La nostra darrera denúncia, en aquest cas davant la Comissió de Patrimoni del CIM i davant la Conselleria de Medi Ambient, ha estat l'obertura d'una pista que destruïa el camí de nevaters que puja al Coll de ses Cases de sa Neu des Massanella i que de moment hem aconseguit paralitzar.

També hem elaborat articles pels diaris i hem participat a distints programes de televisió (TV3, Telenova).

Finalment des de l'ADIM volem introduir dins el debat que s'està generant sobre la futura conservació de la Serra de Tramuntana el punt de vista de tots aquells que empren els itineraris tradicionals per passejar-se. Caminar és una de les activitats més bàsiques i saludables que pot realitzar una persona i caminar en un entorn tan meravellós com el que ens ofereixen les muntanyes de l'illa ha d'esser un dret de tots els que hi vivim. No podem deixar que aquesta activitat que s'ha fet lliurement durant tants d'anys sigui arbitràriament limitada pels propietaris de les finques en forma de prohibicions o de pagaments. Demanam que siguin les autoritats públiques les que regulin el pas pel camins.

Si us interessa aquesta problemàtica sereu benvinguts a la nostra associació, que es troba al Casal d'Arca, carrer de La Pau nº 5. Ens trobareu tots els dijous de 19 a 20 hores. Us esperam.

MOTS CREUATS

Horizontals: 1.-Relatiu o pertanyent a una comarca. Consonant. 2.-Batuda. La primera. Vall profunda excavada per un riu i envaïda per la mar. 3.-Qualitat de ràr. Moneda d'un rial. 4.-Cinc. Que no és amovible. 5.-Nom de lletra. Natural del Nepal. Consonant. 6.-Símbol del sofre. Sorral. Nota musical. 7.-Que erra. En aquest moment. Consonant. 8.-Nota musical. Símbol del tàntal. Criada principal d'una casa. Nota musical. 9.-Dit de la cultura precolombina del Perú. Nou més un. Anyell. Consonant. 10.-Format d'aire. Diligent. 11.-Sense gens de brutor. Nom de lletra. Consonant. Nota musical. 12.-Mitja taca. Cetaci que arriba a tenir fins a 20 metres de llargària, de cap enorme i gran capacitat d'immersió.

Verticals: 1.-Establiment on es ven cervesa. 2.-Ventet suau. Que fa poc que ha estat fet. 3.-Adobar el peix per conservar-lo. Tros d'una superfície. 4.-Ric. Al rev., símbol del titani. 5.-Ratapinyada. Cent. 6.-Consonant. Que té afecció per una cosa. La segona. Aliment. 7.-Vocal. Fusta de l'arbre de la tola. Alzinar. 8.-Nota musical. Conjunt de veles d'una nau. Cinquanta. Consonant. 9.-Rinxol. Ramat d'animals de pastura. 10.-Grosella. Nom de lletra. Pronom reflexiu de tercera persona. Cinquanta. 11.-En les curses de cavalls, obstacle format per una barrera seguida d'un fossat d'aigua poc profund.

Consonant. Cinc vegades deu. Renou que segueix al llamp. 12.-Moure les ales els ocells. Acusatiu i datiu del pronom de segona persona tu.

Solució

Horizontals: 1.-Comarcal. R. 2.-Erada. A. Ria. 3.-Raritat. Rial. 4.-V. Inamovible. 5.-E. Nepalesa. T. 6.-S. Arenal. Re. 7.-Errant. Ara. J. 8.-Re. Ta. Ama. La. 9.-Ica. Deu. Be. Re. 10.-Aeria. Llest. 11.-Net. Pe. R. Re. 12.-Ta. Catxalot.

Verticals: 1.-Cerveseria. 2.-Ora. Recent. 4.-Adinerat. It. 5.-Ratapenada. C. 6.-C. Amant. E. Pa. 7.-A. Tola. Aulet. 8.-La. Velam. L. X. 9.-Ris. Rabera. 10.-Riba. A. Es. L. 11.-Rial. R. L. Tro. 12.-Ale-tejar. Et.

BROU DE LLETRES

M A N Y R C B T P D L O R
B H J K A N I V A S C A D
L O P B P R T A L S G T L
G R C D D R I N T E I L H
F B I R Q T R T I F N A D
S E E B T A P C J R E A K
Z N T A E C I B D A S G L
X I M R C R G N H R T O B
A G A L E G R A A O A L D
O K S T G I S E D M N E T
N L J R H X I O B A O G F
M P Q I B F O T C E M R F
M U R T R E R A D L B A G
I N S T E R G H K L M N D

Apa! a cercar dins aquest brou de lletres el noms de deu arbusts.

Solució

Ribera, argelaga, ginçobr, boix, ginçeta, murtera, romaní, ricí, savina i arjia.

Maria Galmés

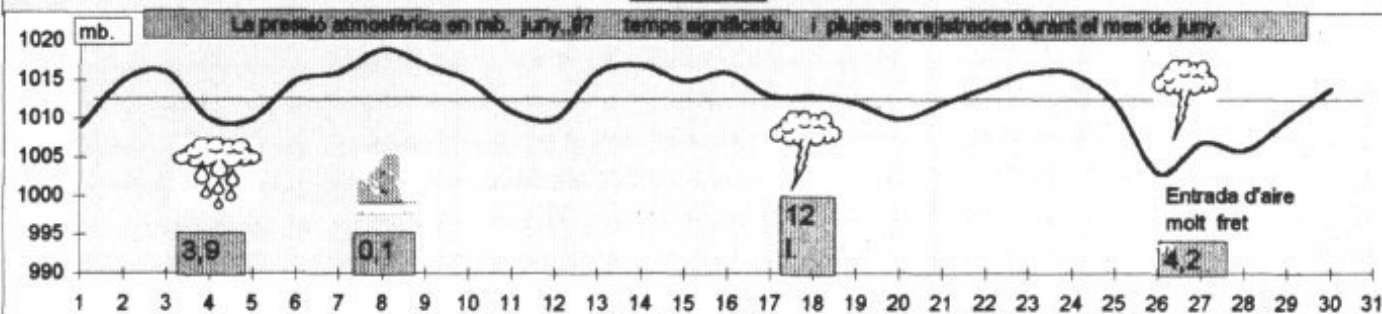
Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Cuàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Urgències	061
Jutge	56 90 46
Clavegueram	81 03 59
S.M.O.E.	56 95 49
Ca ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina Atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joieria Femenias

*distes de nocces
objectes de regal*

*Rector Pasqual, 8
Sant Llorenç*

CAN XESC, ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA B 480 S. LLORENÇ DESCARDASSAR**Juny 97****DADES DEL 97**

cel serè	17
cel núvol	8
cel cobert	5
gelades	0
calabruix	0
boires	0
tempestes	2
temp. max.	32
temp. min.	10
temp. mitjana	22,5
temp. max. mitja	28,1
temp. min. mitja	16,9
pluja S. Llorenç	20,4
pluja acumulada	127,6

DADES DEL 96

cel serè	19
cel núvol	6
cel cobert	5
gelades	0
calabruix	0
boires	0
tempestes	1
temp. max.	34
temp. min.	10
temp. mitjana	21
temp. max. mitja	27
temp. min. mitja	15
pluja S. Llorenç	36
pluja acumulada	288

La pluja

S. Llorenç	20,4
S. Fontpella	11
S. Planes	23
S. Roca	24
S. Vives	17
Infern	18
S. Surede	15,5
Es Recreo	23
S. Costas	19
espai lliure	?

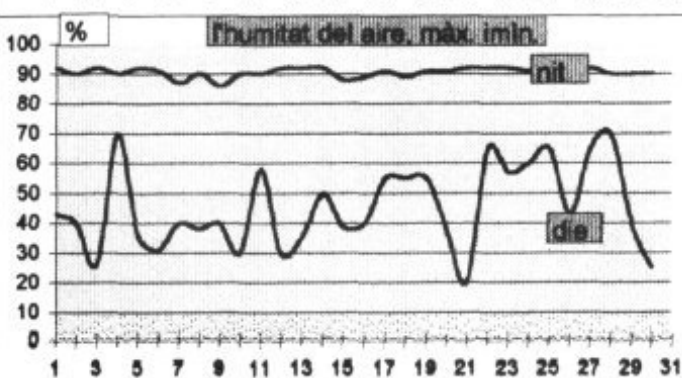
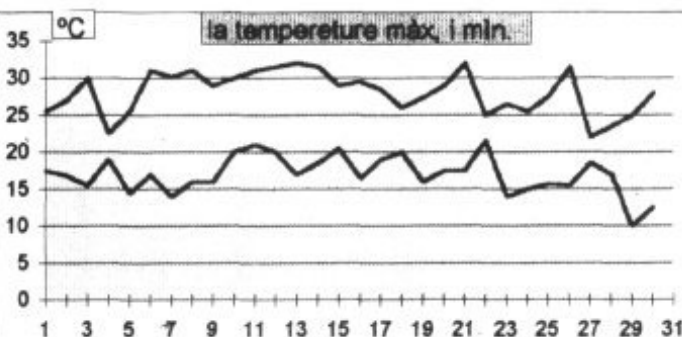
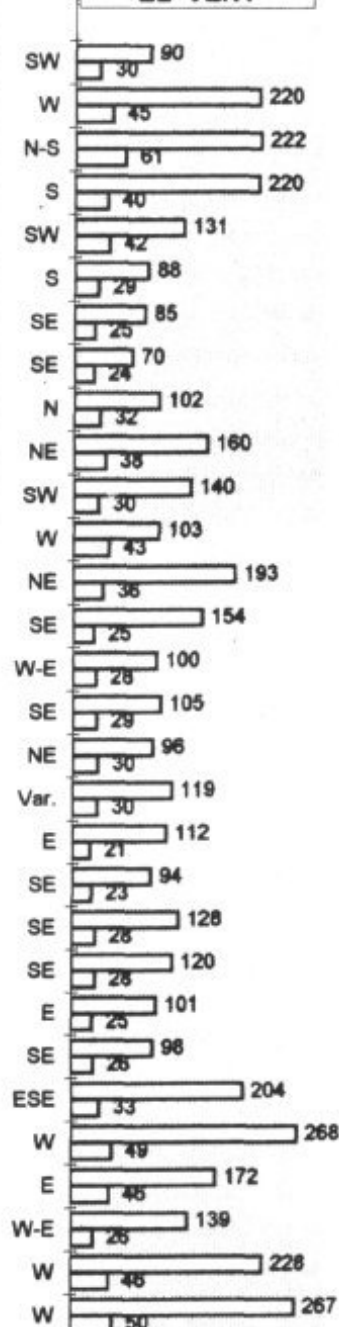
Una de les invasions d'aire polar més vitenques de l'any és la que tenguérem a finals de juny, els dies 27 i 28, amb uns valors termomètrics iguals que a finals de març. De 31'5° de màxima que teníem el dia anterior passàrem a 21'5 a la mateixa hora: les tres del capvespre.

Em contaren que un grupet de picapedrers es presentaren a la feina amb calçons curts i camisetes primes, i devers les 10 del matí demanaren permís a l'encarregat per anar a caseva a cercar més roba, perquè no podien aguantar el fred. I és que a la darrera del mes tenguérem un clima si fa no fa com el d'Europa central; fins i tot hi va haver un dia que la temperatura màxima va ser més baixa que la de la capital de Suècia.

En qualsevol cas, la davallada d'aire polar a les nostres contrades per aquest temps no és cap fet excepcional. L'any passat, dia 26 de juny també vàrem tenir 22'5°C de màxima i just en dos dies de diferència; cosa rara, però és ben ver.

En el gràfic que tenim just abaix es nota com a finals de juny davallen les temperatures de tal manera que les xigales varen perdre el cantet!

Xesc Umbert

EL VENT

Barres curtes (vel. màx. km/h.)
Barres llargues (km/h. amb 24 hor.)
Lletres (direcció del vent)

Per ventura pensareu que som pesats de tant de parlar de la carretera de Son Servera, però tenim costum de publicar les coses que consideram que no estan bé, i aquest indret en té ben abastament, d'irregularitats.

Una d'elles és la línia que marca la voravia. Potser és de les poques carreteres de Mallorca que encara no està pintada després de molts de mesos -o anys?- d'haver-la donada per acabada. A què esperen? Per què no assenyalen fins on poden arribar els cotxes? La de Son Carrió fa més poc temps que l'asfaltaren

i ja té totes les retxes pintades... O les que depenen del CIM tenen preferència a les del Govern Balear? Què hi hauria, un dia de feina? I ho paga tenir les obres mal acabades quan costaria tan poc deixar-les enllestides definitivament?

Una altra és el pal de formigó que aguanta els cables d'electricitat situat al cap-de-cantó amb la carretera de Son Carrió. Els cotxes que vénen d'aquest indret han de treure tot el morro per veure si ve qualcú, talment el que denunciàrem fa uns mesos amb el cartell de la parada d'autobús de vora la Central.

Entre pals i cables sembla que GESA tengui patent per fer el que li doni la gana dins el poble, sense importar-li la seguretat ni l'estètica del municipi. Jo no conec els drets de la companyia elèctrica ni els de l'Ajuntament, però si hi ha pobles que això no passa, per què ha de passar a Sant Llorenç? És que som més beneïts que els altres o que no punyim allà on toca? O, per ventura, que als nostres dirigents els és igual. Qui sap?

Fotografies: Xisca Santandreu
Text: Josep Cortès